

PTUJ, 27. februarja 1932

Cena malim oglašom: Vsaka beseda Din 1 in — 50.
V črnatne objave po dogovoru.

Premisljaj ta teden
globokost in resničnost sle-
dečih rekov, cit. tov in gesel:
„Kdor zaničuje se sam, podlaga
je tujčevi peti.“
„Sloga jači, kesloja tlači.“
„Odprj srce, odprj roke, otiraj
bratovske solze!“
„Ni vse zlato, kar se sveti!“
„Svoji k svojim!“
„Kmet je siber države.“
„Vera v Boga in narodna sloga!“

„Ni vse zlato, kar se sveti!“

(Kako si naši čitatelji razlagajo naša gesla?)

Zares bogata vsebina je v tem zlatem reku in globoka življenska močrost je njega nazorna vsebina! — Dobili smo več sestavkov v tem predmetu, zato prinašamo le odlomke, da se niko nuri ne zamerimo; kajti veliki krog naših čitateljev je baš tako zamerljiv, kakor ženska, če razpravljajo njenih letih.

Ker smo vsi ljudje pod kožo krvavi in nagnjeni po naravi k raznim slabostim in tudi krepostim, bodo različna mnenja naših sodelavcev prav verno zrcalo mišljenja naših čitateljev. Po pravilu glas ljudstva je glas — božji. Glas ljudstva je glas božji — (vox populi, vox dei). Po tem pravilu objavljamo na kratko v izvlečkih sledeča mnenja:

1. Kmetovalec Štefan K. iz Dravskega polja piše: „Bil sem v vojni, kakor stotoseči drugih Komandirani so nam ljudje z zlatimi zvezdami na zlatih ovratnikih. Jaz sem sem se dokopal do ene na slavnějšíh „sarž“ (činov), ki je bilo označena z rdečim trikotom na klesnem rokavu. Bil sem gospod gospod... Ako bi vojna trajala da je sin bi ne prišlo do demobilizacije, bi pozabil na grunt, ženo, otroke in — dolgove in s tem rešil problem reparacij, krize, vojne odškodnine: in posteljene politične mešetirine. Bil sem pridelen finemu gospodu, ki je imel na zlatem ovratniku zlate zvezde, in prva zfata odlikovanja doma pa je bil zlati zeno in zlate otroke, na Dunaju pa svojega svetlega cesarja, kronnega z zlati krono, odetega v zlati plašč. Moj gospod je bil ves zlat. Od pete do temena. — Gorje onemu, ki bi se mu kedaj za ušeri bolisi službeno ali zasebno! Meni se je to zgodilo nešteto krat. Enkrat me je poslal v blaženo zaledje s poveljem, da naj prinesem njegovi „gospoj soprogi“ zavitek s tazo, pod katero bi celo afriški velblod omagal. Dobrosrčen, kakoršnega so me stariši spravili na svet sem vzela s seboj tudi slike žensk, o katerih sem mislil, da spadajo v krog zlate družine njegove ekselece, gospoda generala. Pa sem odrinil tjakaj. Z veseljem sem razkazoval vse dobrote s fronte in tudi slike... Spoznal sem takoj, da sem neroda vseh nerod, pravi slovenski nerodnež; kajti zgodilo se mi je nečuvno; dobil sem snovi za prav obširen roman, za katerega bi se trgala javnost. Hvalabogu, da nisem pisatelj, sicer bi se prišel med zlate zvezde slovenskih slovstvenih in moralnih zvezdnikov! Takrat sem spoznal prvič resnico reka: „Ni vse zlato, kar se sveti!“

Dobil sem „Einzel“ potem pa — fronto in tam „zlato“ svetinjo, ker sem slučajno v pijanosti („ruhmreich“) sprožil mine, ki so pognale pol jarka s spečeni Italjani v zrak... K čemu mi je podrgalo kos anonimnega debla pod križem. Prišel sem v bolnico, kjer so mi slovesno izročili „zlato“ svetinjo, za katero pa pri zlatarju doma nisem dobil niti 5 kron! —

2. Blivši narednik pri nekem avstrijskem polku A. P. je moral ob priliki obiska cesarja Karla s častno četo v zaledje bliu Kostanjevce. Iz avtomobila je vstopil „On“, naslednik „apostolskega veličanstva“ in predelal s svojo spremstvo častno četo „Ko se je prigugal do mene (A. P.)“ tako piše naš prijatelj“ je s svojim čelom zadel ob mo' p'bejski nos ter me nago oril: „Sie Herr — Kadet, mein tapferer Sohn... (Vi g. kadet, moj hrabri sin). Malo pomamljen od čudo itega vonja, ki je izhial iz ust „apostolskega veličanstva“ sem delal ponižno, da nisem kadet... Pa me je nahrulil eden adjutantov „nieg. apost. velič.“ — tudi z zlatimi zvezdami na zlatem ovratniku: „Halten sie's Maul, sie!“... (Držite go'ec vi... Poslušno sem ubogal, kar je dolžnost vsakega vojaka, ki je moral biti iz edno vesel, da je smel pustiti doma popeg poleg bolnih starišev, umirajočo ženo in troje neboglenih otročičkov brez varstva samo zato, da ga bo nekdo mrtyega vpisal v „Zlato knjigo“. — In še več bi povedal pa je bolje, da končam“...

3. Podobno pišejo še tje dopisniki. — Ker pa so ti tvojni spomini kljub svoji pestrosti vendarle enostranski, se ustavimo pri poročilu kmetičkega dekleta iz — mesta. Katko in jedrnato četudi ganljivo izpoveduje sledeče: „Globokost gornjega pego, ora sem očutila ne-le na listni koži, ampak tudi na lastni — usi. Neki gospod (proketo naj bo njegovo ime!) zelo uglednaga položaja me je zapeljal. Se-le sanje, na katero sicer nič ne dam, so mi razodele, da je ostudnež družinski oče... Posrečilo se mi je, najti njegovo soprogo, kateri sem vse natančno razodela. Ganična mi je rekla — od mene požavestno, od svojega moža zavestno prevarana žena: „Ivanka; nimam vam kaj zameriti in tudi ničesar odpustiti... Otroke dajte meni in nikomur o tem ne pripovedujte! V življenja pot pa si zapišite: „Ni vse zlato, kar se sveti!“ — V očeh plemenite gospe A. pa so se zaškrile

solze, lepše od najdražjih biserov na dnu morja. — Oprostite, da neham s to povestjo. Moj Janko že hoji v šolo in je prepričan, da in a v osebi od svojega „zlatega“ soproga prevarana gospa A. — svojo zlato mamico!

4. Učitelj A. M. razpravlja o globokosti gornjega reka z ožrom na dobo krutih grajščakov in trpljenje tlačanov. Brezpravna raja se dolgo ni zavedla, da ni vse zlato, kar se sveti. Pozna pokolenja, ki še danes živijo, imajo ourovane hrbtenice in so okužene od hlapčevskega duha. Lepo si pravično je, spoštovati oblast, a i pred nadutostjo se klanjati te malikova stvo in poiznanje dostojanstva človekovega. Posledice suženjske miselnosti imajo svoje ceuce v prvi današnje generacije. Na nas je, da vzgojimo zarod sokoljega pogleda, kremenitega zračja, ponižnega srca tudi v ljunaških poživih. Mnogo dela čaka naše vzgojitelje, ki bodo mnogo zfa zagrešili, ako bodo

mračni kazali same „fate morgane“, bajke o zlatih zakladih, „Potemkinove vasi“ in brezidejni trup cenenih filmov, ki ubi ajo proračunjeno v mladem srcu staj zlate čistosti, svetost resnično zlate svobode, čar zlate vere v lastno dostojanstvo, moč zlatega upanja na velike čise in misterij zlate ljubezni do vsega velikega, lepega, resničnega in — večnega! —

Tako se vrsti mnenje za mnenjem po pravilu „kolikor glav, toliko misli.“ Vzeli smo te najznačilnejša v svrhu ustvaritve enotnega zrcala mišljenja naših ljudi. —

Poganski lik zlatega teleta je žalibog osnova današnje civilizacije. Mnogi so poznali varljivost zlata, tudi pravega. Zlati kipi so odraz našega sferila. Zunanost je vse, vsečina nič in venčar je narobe resnič! —

Uramo, da smo te misli mnogim zapisali v srce. Naj obrodijo zaželjen sad!

♦♦♦♦♦

Vrh gore se je sprožil kamen in postal plaz . . .

Ko smo v zadnji številki objavili navidezno nedolžen dopis, nekaj spomin na žalostno dobo nasilnih rekvizicij in nacionalne inkvizicije nismo v svoji skromnosti niti sanjali, da bo predmetni dopis razun pri Sv. Barbari v Halozah, odkoder je izšel, našel kaj odmeva. Čim je list izšel, smo prejeli sledeče Pismo iz Prlekije: V zadnji „Narodni Slogi“ pišejo od Sv. Barbare v Halozah zanimive medvojne spomine, ki se tičejo v prvi vrsti nas starih invalidov-srbofilov. Tudi nam v Prlekiji se ni takrat nič bolje godilo, ko nam je tloični visoki gospod preiskaval naše srbofilske ledvice po načinu takratne visoke avstrofilske aristokracije. Peli smo v gostilni v nekem večjem selu domorodne slovenske pesmi in seve, ne samo občina, tudi žandarmerija je mogla poseči vmes, ker je šlo zato, da se pristni Nemci v selu ne razburijo in temu primerno pred slovenskim petjem zaščitijo. Neki tak pristni, danes že stari srbofil (brez odikovanja) je bil pozvan pred strogega gospoda, da se zagovarja za svoje srbofilske grene. Vs i govori niso pomagali nič. Pred divizijsko sodišče pridet, mu je zabrusil hudi gospod v ob az. Mar ne znate, da je vaše sefo nemška naselbina in vi se držnete v sredini nemškega sela izzivati Nemce s popevanjem slovenskih pesmi? Odgovori mu ves skesan slovenski grešnik: „Gospod, pravkar prihajam od divizijskega so-

dišča v Gradcu, kjer so me temeljito preiskali in so mi rekli, naj se zaenkrat odpravim domov. „Gospod stopi k telefonu in zakliče:“ „Hallo, Divisionsgericht Graz!“ Stimmt das, dass N. N. dort einvernommen und nun freigelassen wurde?“ „Stimmt“ se glasi odgovor, nakar je gospod slovenskega grešnika s primernim poukom, da se naj poboljša in varuje pred slavofilstvom s hudim obrazom odpustil. Temu grešniku — že takrat invalidu — so oblekli vojaško suktnjo; potikal se je ves čas vojge po vseh kotih Avstrije in konečno se je le vrnil ubit na duši in telesu. Danes životari, kot drugih tisoče in tisoče, ki so nekdanje žrtvovali svoje ideale za slovensko stvar. Pozabljeni so ti možje za vedno! In vendar bi Slovenija brez teh idealnih mož ne bila današnja Slovenija! Ako bi ti pozabljeni in nekdanje zatirani slovenski borci znali, kaj jih čaka, bi bilo za nje pač bolje, da bi že nekdanje dali prekrstiti iz „Savla v Pavla“ in bi danes lahko zavzemali prav odlična mesta. In če bi tudi svetovna vojna izpadla v prid Nemcem bi ti „Savli in Pavli“ ničesar ne izgubili. Nasprotno bi se njim lahko zgodilo, da bi si zaslužili visoka odlikovanja. Stari borci — možje na svojem mestu — nikoli in nikdar takega nemškega odlikovanja ne bi sprejeli in še manj nosili. Pika! Gospod urednik! Sedaj pa nam še Vi povejte, kako ste Vi

v Prlekiji slavili godovno Sv. Marka? Takrat, ko so Črnogorci zavzeli Skadar? Narodni pozdrav! —

(Naj bo ustreženo našemu izveščitelju! Bilo je pomfadi tistega leta, ko so junaški Črnogorci zavzeli Skadar. Od tega časa je preteklo že 20 let. Na praznik sv. Marka je bilo, ko je prispela v Ormož (takratni Friedau) za nas vse radostna vest o zmagovitih podvigih Črnogorcev. Podirani nisem imel drugega nujnejšega

posla, kakor da sem ob tej priliki razhiše Ormoške posojilnice razočaril slovensko zastavo tako narobe, da je bila srbska... „Nečuvnen škandal“ je najprej razburil nekega Hansa Krischana, strožnika po milosti božij in pravijo, da sliši sedaj na ime Janko Križan... Kaj se je potem zgodilo, o tem je pisal svoj čas „Stajerc“, ki je iz mene poštelnega Pohorca napravil „privandranega Kranca.“ Pa sem vse odpustil; samo pozabil nisem. So pa lepi spomin! — (R. B.)

Naca Paluc, Maribor:

Nekaj o vzgoji mladine.

Dne 18. januarja t.l. je nj. Vel. naš kralj v svojem prestolnem govoru ob otvoritvi narodnega predstavništva dvakrat s ponosom povdral svoje zaujanje v Boga in božjo pomoč:

„Ko sem po sijajnih zmagah 1. dec. 1918 imel srečo, da svečano proglasim zedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev na podlagi svobodno izražene volje vsega našega naroda, smo se zahvalili iz vsega srca Bogu, da smo mogli uresničiti sanje in stoletni ideal naših svetlih prednikov in najboljših sinov Srbov, Hrvatov in Slovencev.“

S hvaležnim srcem torej zahvaljuje naš vladar Boga za pomoč, v odločilnih trenutkih. Na drugem mestu pa priporoča narodnemu predstavništvu in potom tega tudi nam, da zapremo v Boga, ko pravi: Naj vas milost božja in pomoč spremljata v vašem delu za koristi naroda in za čast naše kraljevine!“

Tako torej naš vladar. Ali ga mi ubogamo? Ali mu s'edmo? Ali poskušamo vzgajati našo mladino v tem duhu? Zdi se, da našega vladarja nismo razumeli. Vsa nekateri nočejo razumeti. Našo mladino vzgajajo v popolnoma protiverškem duhu.

Srdnišolsko mladino včlanjeno v raznih organizacijah ovirajo v izvrševanju verskih dolžnosti. Zgodijo se celo, da takšna mladina ob nedeljah in praznikih radi društvenih stvari sploh obvezni maši ne more. Vzgojitelji in odgovorni činitelji ali je to posmenicah našega vladarja!?

Na drugi strani pa poslušajte glas jugoslovanskih škofov o vzgoji mladine, ki ga pošiljajo katoliški škofje slovenskemu ljudstvu iz škofjeve konference v Zagrebu (od 12. do 16. oktobra 1931) (Oglasnik Lav. škof. 1931. št. 2618)

Samo nekaj stavkov iz njihove okrožnice:

„Prirejajo se pogosto izleti; načrti za nje se delajo tako, kakor da bi ne bilo Boga, ki je najvišji Gospodar nad nami, ki nam ukazuje in zapoveduje izvrševati ob nedeljah in praznikih dolžnosti, kakor jih določa za svoje vernike Cerkev.“

Se huše je prirejanje zletov s teovadnimi nastopi. Pri tem se prav nič ne ozirajo na krščansko krepost in na predpise, ki jih je izdala Cerkev za praznovanje nedelj in zapovedanih praznikov, marveč mnogokrat prirejajo take zlete in nastope ob zapovedanih praznikih v času javne službe božje in tako odvrtaajo naše ljudstvo od praznovanja zapovedanih praznikov.“

In zopet: „Brezbožni naturalizem se širi med nami tudi s slabšo vzgojo,

mladine in s surovim naukom, da je država nekaj božanskega in da mora in sme vse brez ozira na božje zapovedi, kar pa ni res, ker vsaka prava državna oblast je dolžna pospeševati splošno blaginjo in ščititi vedno pravice, ki jih imajo posamezniki, družine in narodi.“

Pa čujmo še en stavek iz te okrožnice:

„Kdo, predragi v Kristusu, ne vidi, kako se s tem odpirajo ljudstvu in njegovi mladini pota v sramotni in propad, ki postaja tem bolj usoden in poguben, ker se na ta način odvrtaajo neumrljive duše od Boga, za katerega so ustvarjene in določene?“

Tako naši škofje. V enakem zupanju in nič drugače naš svetli vladar. Vsem tem pa se pridružujejo tudi pošteni slovenski očetje in matere in protestirajo, da bi njihovim otrokom vcepljajo sovraštvo do vere in Boga. Ne priznavajo, da bi razni „vzgojitelji“ imeli pravico posegati tudi v versko življenje njihovih otrok, najmanj, da bi jim smeli zabranjevati, da izvršijo svoje verske dolžnosti. Ne priznavajo, da bi taka „moderna kultura“ smela zameniti dobro krščansko vzgojo, ki jo prinesejo njihovi otroci izpod domačega krova. Hočejo zdrave verske vzgoje in verske svobode svojim otrokom, zato tudi ne pustijo, da bi lahko na račun raznih izletov in nastopov njihova mladina opuščala obvezno (po zakonih!) službo božjo.

To velja vsem onim, ki so si prlastili varuštvo nad našo mladino in jo vzgajajo v duhu, ki je najmanj v skladu z pravno vzgojo mladine, to je vzgoja, ki vzgaja za bodoče (slabe in brezvestne državljane, ki ustvarjajo verske mlačneže ali celo brezverce, kar je najmanj v skladu z željami našega vladarja, naših škofov, naših poštenih očetov in mater.

Obžalovanja je vredno, da se take stvari godijo tudi po naših mestih, kjer študira ponajveč kmetijska mladina, ki je, — hvala Bogu, — še zelo poštena.

Zato odločno obsojamo vsako društvo in vsako vzgojo, ki stremi za tem, da bi nepokvarjeno mladino oropala npravne in verske poštenosti.

Priznanja vredni so le oni vzgojitelji, ki vzgajajo v pravem religioznem duhu in se ravnaajo po besedah našega kralja: „Naj vas milost božja in pomoč spremljata v vašem delu za korist naroda in za čast kraljevine!“

Vsake mu drugemu naj bo dostop do naše mladine zabranjen.

K obvezni maši ne more. Vzgojitelji

„Samček“ ali „Zamošček“?

V občini „Samožani“ v Pljuškem okraju leži boljša gosposka hiša, katero označujejo domačini kot „Samošek“ ali „Zamošek“, ter t. j. mlachi o ljudski je i o slovcu to ime kot gradič „za mužo“, dasi ka e več e ali trajne „muže“ (močvirja) tam s'loh ni.

Ime „Samošek“ bi se naj pisalo in izgovarjalo pravilno kot „Zamošček“ t. j. mali grad ali gradič, kajti v sta oslovensščini in tones še tudi v polščini in ruščini pomenja „zamok“ — grad in „zamoček“ — gradič. — Kindermann („Repertorium“, Grätz, 1738) navaja v

seznamu štajerskih krajevnih imen še en tak „Samoscheck“ v Celjskem okraju kot večje posestvo („Gut“) najbrž s kakim gradom, ne vemo pa danes, kje ga naj iščemo.

To naj služi onim kot odgovor, kateri so želeli zvedeti vznik krajevnih imen „Samošek“ in „Samožani.“ Ti so torej kot „Zamoščani“ prebivalci tik „Zamoščka“, in si naj uvedejo uradno to obliko imena, ako ga hočejo raziti vnaprej v zgodovinski doslednosti slovenskega jezika. —

Davorin Žunkovič, Maribor

Sem poravnal naročnino?

„Narodna Sloga“ za pomoč svojim zvestim naročnikom!

Na pobudo številnih naših naročnikov in prijateljev ter uglednih sodnikov iz vseh krajev Slovenije ter upoštevajoč želje naših čitatejev, smo sklenili list dvojno povečati. Poleg dosedanjih člankov in slik ter dopisov bo list imel stalno rubriko za narodno gospodarstvo z važnimi navodili, daje pregled vseh svetovnih in domačin dogodkov v enem tednu; vsakokrat tudi slika, smetnja in zvezne oglase nagradne natečaje itd. Tudi za lep, viden tisk je preskrbljeno. S to preureditvijo upamo ustreči željam naših zvestih iz mesta in dežele. „Narodna Sloga“ je namreč že davno prekoračila svoj prvotni delokrog v sicer večje in pljuškem srezu ter ima naročnike v obelmariborskih srezih in je častno zastopana skoro v vsakem srezu Dravske banovine, nevštevši številnih zunanjih naročnikov.

Tako urejen list, o katerem ljubivamo iskava priznanja od odličnih sotrudnikov že pri našem skromnem začetku, pa hoče nuditi svojim naročnikom po pravilu „zvestoba za zvestobo“ poleg pestrega čtiva in zanimivosti tudi moralno pomoč v obliki širokopoteznega zavarovanja pod seščimi lahki pogoji:

1. Vsak naročnik naj vplača po poštni položnici vnaprej Din 50.—. Kdor je plačal že dosedanjo naročnino Din 28.— naj priloži še Din 22.— in je zato malenkostno svoto v sedanjem težkem času zavarovan za vsoto Din 3009.— v slučaju smrti. To svoto sprejme svojec, če dokaže, da je plačal pokojni celoletno naročnino.

2. Pri našem zavarovanju pa zavarovanju ni treba umreti, da prejme kdo drug za njim posmrtnino. V slučajih težkih nezdod predvideva naš pravilnik tudi solidarno podporo za prvo silo, kar je zelo človekoljubno in nima tega nobena podobna zavarovalnica.

4. K temu koraku nas je vodil težak gospodarski po ožaj našega ljudstva, ker po skupnosti in v slogi je zmaga nad bedo.

4. Ako se pripeti enemu naročnikov kaka nevolja ali smrtni slučaj, ki spada v zavarovanje, tedaj vplača vsak naročnik malenkost od Din 5.—, po poštni položnici v pomoč svojemu tovarišu.

5. To storiš rad z mislijo na negotovost svoje usode. Zato „čujte, ker ne veste ne ure, ne dneva!“ —

6. Zavarovani so seveda samo naročniki, (ne njih svojci!) ki so plačali celo naročnino. Čim ista prispe k nam do 1. aprila 1932, t. j. do Veike Noči, prejmejo vsi tozadevne pravilnike. —

7. Razun pomoči, ki je spredaj predvidena, imamo v načrtu pomoč pri požarih in pri — porodih. Prvo je gospodarska pomoč za prvo silo, zato ne bo nikdo okleval, ako za Din 50.— dobi Din 3.000.— (t. j. 600 krat več!); v slučajih porodov (t. j. materska samopomoč) pa bomo izdali poseben pravilnik, ki jamči pomoč v slučaju srečnega poroda pa tudi za nesrečen porod (smrt novorojenčka, matere ali pa obeh). Le-teh določb nima nobena tovrstna zavarovalnica.

8. V vsakem primeru zahtevamo zdravniško spričevalo in se vnaprej zavarujemo proti očitku vsake špekulacije z nesrečo bližnjega. Ker pa ne vemo ne ure, ne dneva, kdaj pride naš račun, saldirati najvišji Sodnik, oskrbimo vsaj znanecem kako odpomoč za prvo silo.

9. Govoriti o slogi in ljubezni in isto ne praktično izvajati — to razumejo samo farizeji in špekulanti. Očiščeni po šoli življenja pa hočemo pokazati, kaj premorejo sloga, vzajemnost, solidarnost in ljubezen do bližnjega.

10. Čim bo naš tozadevni pravilnik odobren od oblasti, prejmejo istega vsi naročniki. Zato menda ne bo nikogar med naročniki, ki bi ta naš načrt prezrl in ne udovoljil zahtevi po poravnavi celoletne naročnine. Prepričani smo, da bo število naročnikov znatno naraslo. V tem slučaju bo tudi pomoč večja.

Kdor pribavi 20 naročnikov, ki plačajo list naprej, ima vse ugodnosti glede zavarovanja in je prost naročnine. Tozadevne določbe se objavijo prihodnjč.

TO NI NIC!

Minka: „Naš šofer poljubi moji mami zmiraj roko!“

Milka: To ni nič! Naš poljubi moji mami obe roke „in usta!“

— MACE. —

NA LOVU.

Prvi lovec: Ali ste že videli, če je tukaj kakšna tlvjačina?

Drugi lovec: Pred Vašim prihodom nisem, ampak zdaj pač.

— MACE. —